

Sygn. akt III AUa 324/17

## WYROK

**W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 6 lipca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Lucyna Ramlo (spr.)
Sędziowie:	SSA Grażyna Horbulewicz SSA Michał Bober
Protokolant:	sekr.sądowy Agnieszka Makowska

po rozpoznaniu w dniu 6 lipca 2017 r. w Gdańsku

sprawy W. G. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VIII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 14 grudnia 2016 r.,  
sygn. akt VIII U 1378/16

oddala apelację.

SSA Grażyna Horbulewicz SSA Lucyna Ramlo SSA Michał Bober

Sygn. akt III AUa 324/17

## UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 1 czerwca 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu W. G. (1) prawa do emerytury pomostowej, stwierdzając, że nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych po 31 grudnia 2008 roku.

Odwołanie od tej decyzji złożył ubezpieczony wnosząc o przyznanie prawa do emerytury pomostowej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy w Gdańsku VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 14 grudnia 2016 r. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał W. G. (2) prawo do emerytury pomostowej od 1 maja 2016 r., sygn. akt VIII U 1378/16.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

Ubezpieczony W. G. (1) urodził się (...).

Wykazał on 34 lata 3 miesiące i 13 dni stażu pracy, to jest okresów składkowych i nieskładkowych, w tym 21 lat, 1 miesiąc i 9 dni okresów pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

W okresie od 21 marca 1979 roku do 30 czerwca 1984 roku ubezpieczony zatrudniony był w Stoczni im. (...) w G. jako spawacz elektryczny w pełnym wymiarze czasu pracy.

W okresie od 23 marca 1992 roku do 29 maja 2009 roku ubezpieczony zatrudniany był w Stoczni (...) Spółce Akcyjnej w G. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku spawacza okrętowego.

W okresie od 1 czerwca 2009 roku do 30 czerwca 2009 roku ubezpieczony był zatrudniony w Stoczni (...) w Spółce Akcyjnej w G. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku spawacza okrętowego.

Ubezpieczony w powyższym okresie zatrudnienia wykonywał prace na wydziale kadłubowym. Jego praca polegała na spawaniu części kadłuba statku. Miejsce wykonywania przez ubezpieczonego pracy uzależnione było od etapu budowy statku. Na początkowym etapie ubezpieczony wykonywał swoje czynności pracując w hali. W hali ustawiane były sekcje, to jest elementy zbiorników, które ubezpieczony spawał. Praca odbywała się wewnątrz części zbiornika ustawionej w hali. Wymiary sekcji były różne, zależały od wielkości zbiornika. Sekcja mogła mieć wymiar na przykład 12 metrów na 4 metry szerokości, przy czym była poprzedzielana w środku grodziami. Po wykonaniu prac spawalniczych wewnątrz jednej sekcji ubezpieczony wykonywał czynności w kolejnej sekcji. Praca odbywała się w zamkniętej przestrzeni. Jeżeli istniała taka możliwość, wewnątrz sekcji pracowało jednocześnie więcej spawaczy. W zamkniętej przestrzeni, gdzie ubezpieczony wykonywał prace, sprawdzane było zapylenie. W przypadku stwierdzenia przekroczenia norm praca była przerywana. Ubezpieczony wykonywał także prace spawalnicze na statku, spawając w zbiornikach, podwójnych dnach i rurach.

W dniu 13 maja 2016 roku ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej.

Decyzją z dnia 1 czerwca 2016 roku organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej.

Okoliczności faktyczne w sprawie Sąd Okręgowy ustalił w oparciu o dokumenty zgromadzone w toku postępowania. Treść i autentyczność dokumentów nie budziły wątpliwości Sądu. Nie były też kwestionowane przez strony. Brak więc było podstaw do podważenia wiarygodności i mocy dowodowej dokumentów. Zostały więc one uznane za wiarygodne w rozumieniu art. 245 k.p.c. w odniesieniu do dokumentów prywatnych, zaś dokumentom urzędowym Sąd przyznał moc dowodową zgodnie z art. 244 k.p.c.

Sąd I instancji wziął również pod uwagę zeznania ubezpieczonego co do rodzaju wykonywanych czynności i charakteru świadczonej pracy. Zeznania ubezpieczonego Sąd uznał za koherentne, logiczne i przekonywujące. Treść zeznań ubezpieczonego nie zawiera sprzeczności, jest jasna, a nadto koloruje z dokumentami zgromadzonymi w toku postępowania, w tym również w aktach osobowych ubezpieczonego. Sąd nie dopatrył się podstaw do deprecjonowania wiarygodności i mocy dowodowej zeznań ubezpieczonego.

Rozważając zasadność odwołania, Sąd Okręgowy miał na względzie, że zgodnie

z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych prawo do emerytury pomostowej z uwzględnieniem art. 5 - 12 przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki. Po pierwsze, urodził się po dniu 31 grudnia 1948 roku. Po drugie, ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat. Po trzecie, osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn. Po czwarte, ma okres składowy i nieskładkowy ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i w art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn. Po piąte, przed dniem 1 stycznia 1999 roku wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ustęp 1 i 3 ustawy, art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUA. Po szóste, po dniu 31 grudnia 2008 roku wykonywał pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. Po siódme, nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Przepis art. 3 ust. 1 ustawy wskazuje, jakie prace należy uznać za prace w warunkach szczególnych. Przepis ten stanowi, że prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy determinowane siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości ograniczone w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku. Wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy. W myśl art. 3 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych czynniki ryzyka, o których mowa w ust. 1 są związane z następującymi rodzajami prac. Po pierwsze, w szczególnych warunkach determinowanych siłami natury: a) prace pod ziemią, b) prace na wodzie, c) prace pod wodą, d) prace w powietrzu. Po drugie, w szczególnych warunkach determinowanych procesami technologicznymi: a) prace w warunkach gorącego mikroklimatu, b) prace w warunkach zimnego mikroklimatu, c) bardzo ciężkie prace fizyczne, d) prace w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego, e) ciężkie prace fizyczne związane z bardzo dużym obciążeniem statycznym wynikającym z konieczności pracy w wymuszonej niezmienniej pozycji ciała. Zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu w tym zdrowiu lub życiu innych osób zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej związanego z procesem starzenia się. Wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy. W myśl zaś ust. 4 tegoż artykułu ustawy o emeryturach pomostowych za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy w pełnym wymiarze czasu pracy prace, o których mowa w ust. 1. Natomiast zgodnie z ust. 5 za pracowników wykonujących prace o szczególnym charakterze uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy w pełnym wymiarze czasu pracy prace, o których mowa w ust. 3. Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się również osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust.1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Stosownie do art. 32 ust. 4 ustawy emerytalnej okresem pracy w szczególnych warunkach jest okres, o którym mowa w § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze to jest pracy wymienionej wykazie A tegoż rozporządzenia. Sąd wskazał, że zgodnie z przepisem § 2 ust. 1 ww. rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale

i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Okresy pracy natomiast, o których mowa w ust. 1 stwierdza zakład pracy na podstawie posiadanej dokumentacji lub świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawionych według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia o świadectwie pracy.

Warunkiem skutecznego ubiegania się o emeryturę pomostową w świetle wykładni językowej art. 4 i art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych jest legitymowanie się określonym stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze

w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych lub dotychczasowych przepisów oraz kontynuowanie pracy w tych warunkach po wejściu w życie ustawy, a więc po dniu

1 stycznia 2009 roku. W przypadku, kiedy osoba ubiegająca się o to świadczenie nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy szczególnej wedle poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do nowego świadczenia jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu obecnie obowiązujących przepisów, to jest art. 3 ust. 1 lub art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt sprawy niniejszej Sąd Okręgowy stwierdził, że ubezpieczony w okresach od 23 marca 1992 roku do 29 maja 2009 roku oraz

od 1 czerwca 2009 roku do 30 czerwca 2009 roku zatrudniony był w Stoczni (...)

w Spółce Akcyjnej na stanowisku spawacza okrętowego. Nie może więc budzić wątpliwości, że wykonywał prace w warunkach szczególnych w rozumieniu przepisów rozporządzenia

z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych

w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Rozważenia wymagało natomiast, czy praca ta była również pracą w warunkach szczególnych o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 lub art. 3 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych.

W tej kwestii Sąd I instancji miał na względzie że zgodnie z punktem 28 załącznika nr 1

do ustawy o emeryturach pomostowych pracą w warunkach szczególnych są prace wykonywane bezpośrednio przy spawaniu łukowym lub cięciu termicznym

w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze z utrudnioną wentylacją: podwójne dna statku, zbiorniki, rury i tym podobne. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że nie jest to wprost powtórzenie rodzaju pracy wymienionego w załączniku do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 roku, na gruncie ustawy o emeryturach pomostowych pracą w warunkach szczególnych jest praca bezpośrednio przy spawaniu, jedynie spawaniu łukowym lub cięciu termicznym

w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze. Dopiero zatem łączne spełnienie tych warunków sprawia, że praca spawacza może być kwalifikowana jako praca w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych.

W przedmiotowej sprawie analiza materiału dowodowego doprowadziła Sąd Okręgowy do wniosku, że w powyższych okresach ubezpieczony wykonywał prace

w warunkach szczególnych również w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych.

Sąd I instancji stwierdził, że z zeznań ubezpieczonego wynika, iż wykonywał on prace nie na otwartej przestrzeni, lecz zawsze w przestrzeni zamkniętej. Ubezpieczony pracując

na hali również pracował wewnątrz zbiorników, spawając tak zwane sekcje. Oprócz tego,

z zeznań ubezpieczonego wynika, że w zależności od etapu budowy statku wykonywał również prace na statku spawając w rurach czy wykonując czynności w podwójnych dnach albo w zbiornikach. Z zeznań ubezpieczonego wynika również, że dokonywane były kontrole pomiaru zapylenia i w przypadku, gdy zapylenie to przekraczało określone normy, praca była przerywana. Również ta okoliczność w ocenie Sądu I instancji wskazuje, że praca była wykonywana przez ubezpieczonego w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze, gdzie konieczne było sprawowanie szczególnego nadzoru. Dlatego też, biorąc pod uwagę treść zeznań ubezpieczonego co do miejsc, w których wykonywał on prace - niekwestionowane jest bowiem że przez cały okres zatrudnienia wykonywał pracę spawacza i była to praca

przy spawaniu łukowym, czyli spawaniu elektrycznym - a jedynym spornym elementem było wykonywanie pracy spawacza w bardzo małych pomieszczeniach, w ocenie Sądu Okręgowego zeznania ubezpieczonego dawały podstawę do przyjęcia, że ten warunek również został spełniony, bowiem ubezpieczony zawsze pracował w pomieszczeniach zamkniętych. Wykonywał czynności spawania w rurach, w zbiornikach i w podwójnych dnach statku. Natomiast pracując na hali również wykonywał czynności spawacza w zbiornikach.

W związku z tym Sąd Okręgowy uznał, że w spornym okresie ubezpieczony wykonywał prace w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych. Jest to praca wymieniona w punkcie 28 załącznika nr 1 do ustawy o emeryturach pomostowych. Ponieważ pozostałe przesłanki przyznania prawa do emerytury pomostowej nie były pomiędzy stronami kwestionowane, zatem spełnienie tego warunku sprawia, że zasadne okazało się przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej.

Jeżeli chodzi o stwierdzenie wykonywania pracy w warunkach szczególnych, to w ocenie Sądu I instancji nie może stwierdzenia tego podważać fakt, że ubezpieczony nie legitymuje się zaświadczeniem płatnika o wykonywaniu pracy w szczególnym charakterze. Skoro przepis art. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach pomostowych definiuje pojęcie płatnika składek na fundusz emerytur pomostowych na potrzeby ich poboru, a obowiązek składkowy powstał od dnia 1 stycznia 2009 roku, to nie można zgodzić się ze stanowiskiem organu rentowego, że przepis ten ma zastosowanie do kwalifikacji pracy w warunkach szczególnych przypadających przed dniem 1 stycznia 2009 roku. Nadto, jak podkreślił Sąd, należy mieć na względzie, że w sądowym postępowaniu odwoławczym okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze mogą być także ustalane innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy (tak np. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 10 marca 1984 roku w sprawie III UZP 6/84). Decydujące bowiem znaczenie dla takiego ustalenia ma rodzaj i wymiar wykonywanej pracy, a nie przedłożone dokumenty określające stanowiska pracy, ponieważ o zaliczeniu danego rodzaju pracy do wykonywanej w szczególnych warunkach bądź do pracy w szczególnym charakterze decyduje nie nazwa zajmowanego stanowiska, lecz faktyczny charakter wykonywanych czynności.

Dlatego też, na podstawie art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych oraz art. 15 o emeryturach pomostowych Sąd Okręgowy przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury pomostowej od dnia 1 maja 2016 roku, zmieniając zaskarżoną decyzję na podstawie art. 477<sup>14</sup> § 2 k.p.c.

Apelację od wyroku wywiódł pozwany organ rentowy, zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie:

1. prawa materialnego - art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych poprzez przyjęcie, iż ubezpieczony spełnia wszystkie warunki do przyznania prawa do emerytury pomostowej;
2. prawa procesowego, w szczególności art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, polegającym między innymi na dokonaniu błędnej oceny materiału dowodowego oraz przyjęciu, iż wyjaśnienia wnioskodawcy stanowią wystarczający dowód potwierdzający wykonywanie pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych w Stoczni (...) S.A. w G. w okresie od 1 stycznia 2009 r. do 29 maja 2009 r. oraz od 1 czerwca 2009 r. do 30 czerwca 2009 r.

Wskazując na powyższe, pozwany wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i oddalenie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia przez Sąd I instancji oraz o zasądzenie na rzecz pozwanego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji podniesiono, iż postępowanie przeprowadzone przez Sąd I instancji na okoliczność, czy praca wykonywana przez ubezpieczonego w spornych okresach była pracą wykonywaną w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, tj. czy prace wykonywane przez ubezpieczonego były pracami bezpośrednio przy spawaniu łukowym lub cięciu termicznym w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze, z utrudnioną wentylacją (podwójne dna statków, zbiorniki, rury itp.), zostało ograniczone jedynie do zeznań samego ubezpieczonego, który z natury rzeczy jest zainteresowany korzystnym wynikiem postępowania. Sąd nie przeprowadził innego dowodu na tę okoliczność, np. z zeznań świadków. W ocenie organu rentowego dopiero przesłuchanie świadków, posiadających odpowiednią wiedzę na temat charakteru wykonywanej przez ubezpieczonego pracy, dałyby podstawę, by przyjąć, iż praca wykonywana przez ubezpieczonego miała charakter stały i w pełnym wymiarze oraz była wykonywana w warunkach określonych przepisami ustawy o emeryturach pomostowych. Tym samym, w opinii pozwanego, przeprowadzone postępowanie dowodowe nie spełnia postulatu wszechstronnego wyjaśnienia sprawy, a oparcie orzeczenia wyłącznie na wyjaśnieniach strony, które w opinii pozwanego nie zostały przez Sąd ocenione krytycznie, stanowi naruszenie przepisu art. 233 k.p.c.

Pozwany podkreślił, że prawo do wcześniejszej emerytury stanowi odstępstwo od zasady powszechnego wieku emerytalnego i w związku z tym nie można poprzestać tylko na jego uprawdopodobnieniu, lecz musi zostać udowodnione, a temu służą przede wszystkim dokumenty. Zgodnie z art. 50 ustawy o emeryturach pomostowych, płatnik składek zobowiązany jest do wystawiania zaświadczeń o okresach pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, przypadających po dniu 31 grudnia 2008 r. Dokumenty okazane przez ubezpieczonego nie spełniają wymagań określonych przepisami prawa. Dlatego, w tej kategorii spraw podkreśla się zeznania świadków, które winny znaleźć potwierdzenie w dokumentach pracowniczych. Organ rentowy podniósł także, że nie przedstawiał stanowiska opisanego przez Sąd, a dotyczącego skutków braku legitymowania się przez ubezpieczonego zaświadczeniem płatnika o wykonywaniu pracy w szczególnym charakterze. Pozwany wskazał, że obowiązek płatnika składek do wystawiania zaświadczeń o okresach pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych dotyczy okresów pracy przypadających po dniu 31 grudnia 2008 r.

### ***Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:***

Apelacja pozwanego organu rentowego nie zasługuje na uwzględnienie. Nie zawiera bowiem zarzutów skutkujących koniecznością zmiany bądź uchylenia zaskarżonego wyroku.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było, czy ubezpieczony W. G. (1) w trakcie zatrudnienia w Stoczni (...) S.A. na stanowisku spawacza okrętowego po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę, która pracą w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 lub art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (Dz. U. Nr 237, poz. 1656 ze zm.).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, we wskazanym powyżej zakresie Sąd Okręgowy przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swych ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej, które mogłyby uzasadnić ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. W konsekwencji, Sąd odwoławczy oceniając jako kompletne i prawidłowe ustalenia faktyczne oraz rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne, co oznacza, że zbędnym jest ich szczegółowe powtarzanie w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1998 roku, sygn. akt I PKN 339/98, OSNAPiUS z 1999 roku, z. 24, poz. 776).

Podkreślić należy, iż celem postępowania apelacyjnego jest ponowne rozpoznanie sprawy pod względem faktycznym i prawnym, a ponieważ ocena zarzutów odnoszących się do naruszenia prawa materialnego może być dokonana jedynie na podstawie prawidłowo ustalonego stanu faktycznego sprawy, to w pierwszej kolejności rozważenia wymagają podniesione przez skarżącą zarzuty naruszenia prawa procesowego.

Zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

Taka ocena dokonywana jest na podstawie przekonań sądu, jego wiedzy i posiadanego doświadczenia życiowego, a ponadto powinna uwzględniać wymagania prawa procesowego oraz reguły logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny

i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, dokonuje wyboru określonych środków dowodowych i – ważąc ich moc oraz wiarygodność – odnosi je do pozostałego materiału dowodowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z 10 czerwca 1999 r., II UKN 685/98, OSNAPiUS Nr 17/2000, poz. 655).

Skuteczne podniesienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wskazania, jakie kryteria oceny zostały naruszone przez sąd przy analizie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłuszne im taką moc przyznając – to jest – czy i w jakim zakresie analiza ta jest niezgodna z zasadami prawidłowego rozumowania, wiedzą lub doświadczeniem życiowym, względnie – czy jest ona niepełna

(zob. postanowienie SN z dnia 23 stycznia 2001 r., IV CKN 970/00, Lex nr 52753; wyrok SN z dnia 6 lipca 2005 r., III CK 3/05, Lex nr 180925). Tylko takie skonstruowanie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. pozwala na skuteczne podważenie przeprowadzonej przez Sąd oceny dowodów, a także będących jej konsekwencją ustaleń stanu faktycznego i subsumowanie ich pod określony przepis prawa. Zgodnie z wyjaśnieniem udzielonym

przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu w wyroku z dnia 16 listopada 2005 r. (I ACa 447/05, LEX nr 177024), które Sąd odwoławczy podziela, zarzut sprzeczności istotnych ustaleń Sądu

z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego może tylko wówczas wzruszyć zaskarżony wyrok, gdy istnieje dysharmonia między materiałem zgromadzonym w sprawie

a konkluzją, do jakiej doszedł Sąd na jego podstawie. To natomiast, że określone dowody ocenione zostały niezgodnie z intencją strony skarżącej nie oznacza jeszcze, iż Sąd dopuścił się naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.

Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że do postępowania odrębnego z zakresu ubezpieczeń społecznych w zakresie postępowania dowodowego ma zastosowanie – bez żadnych ograniczeń – reguła wynikająca z 232 k.p.c., obowiązuje więc zasada kontradiktoryjności

i dowodzenia swoich twierdzeń przez stronę. Wydanie decyzji przez organ rentowy

w postępowaniu administracyjnym nie zwalnia go więc od udowodnienia przed sądem jej podstawy faktycznej, zgodnie z ogólnymi zasadami rozkładu ciężaru dowodu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2010 r., sygn. akt II UK 148/09). Przenosząc wyrażony w art. 6 k.c., tradycyjnie zaliczany do instytucji prawa materialnego, obowiązek dowodzenia powoływanych przez stronę okoliczności na grunt prawnoprocesowy należy wskazać,

że koresponduje on z wyrażoną w art. 232 k.p.c. zasadą inicjatywy procesowej stron. Zgodnie z treścią przywołanego przepisu o proceduralnym charakterze strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Literalna wykładnia omawianego przepisu, jak również jednolite poglądy wyrażane przez doktrynę

i orzecznictwo nie pozostawiają wątpliwości, że to strony są „gospodarzami” postępowania. To strony procesu, a nie sąd, są wyłącznym dysponentem toczącego się postępowania i one wreszcie ponoszą odpowiedzialność za jego wynik. Na sądzie rozpoznającym sprawę nie spoczywa powinność zarządzania dochodzeń mających na celu uzupełnienie i wyjaśnienie twierdzeń stron oraz poszukiwanie dowodów na ich udowodnienie.

W ocenie Sądu odwoławczego w analizowanym przypadku organ rentowy nie sprostał ciężarowi dowodu, a zebrany w sprawie (zarówno w toku postępowania przed organem rentowym, jak i w toku procesu przed sądem) materiał okazał się niewystarczający

dla wykazania zasadności stanowiska pozwanego. W szczególności podkreślenia wymaga,

iż w toku postępowania sądowego organ rentowy – reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika - nie naprowadził żadnych dodatkowych dowodów na poparcie swoich twierdzeń, nie wziął także udziału w rozprawie w postępowaniu przed Sądem I instancji, na której został przeprowadzony dowód z zeznań ubezpieczonego, pozbawiając się tym samym możliwości zadawania mu pytań.

Odnosząc się do zarzutu pozwanego, iż dokumenty złożone przez ubezpieczonego nie spełniają wymagań określonych w art. 50 ust. 3 ustawy o emeryturach pomostowych, wyjaśnić należy, że zaświadczenia, o których mowa w ww. przepisie, służą jednostce organizacyjnej ZUS do ustalenia faktów ubezpieczeniowych – okresów pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze przypadających po dniu 31 grudnia 2008 r. Takie zaświadczenia stanowią jedynie domniemanie i podstawę do przyjęcia, że okresy pracy w nich podane są okresami pracy w warunkach lub o szczególnym charakterze. Jak trafnie stwierdził Sąd I instancji, w braku takich zaświadczeń, nie ma przeszkód do wykazywania charakteru wykonywanej przez wnioskodawcę pracy innymi dowodami, tym bardziej, iż zgodnie z utrwalonym w judykaturze poglądem, w sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie okresów zatrudnienia także w oparciu o inne dowody niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy.

Stwierdzić należy, że przeprowadzone przez Sąd I instancji dowody z dokumentów znajdujących się w aktach osobowych oraz z zeznań ubezpieczonego były wystarczające dla dokonania ustaleń faktycznych w zakresie niezbędnym do rozstrzygnięcia sprawy. Wnioskodawca złożył wyczerpujące zeznania, które także i Sąd odwoławczy ocenia jako spontaniczne i szczerze, nadto – korelują one z dokumentacją z akt osobowych ubezpieczonego. Dowody te pozwalają na pewne ustalenie, iż W. G. (1) w spornych okresach nie wykonywał pracy spawacza na otwartej przestrzeni, lecz w przestrzeni zamkniętej. Pracując na hali ubezpieczony spawał wewnątrz zbiorników, wewnątrz tzw. sekcji, które miały 12 metrów długości i 4 m szerokości i były nadto poprzdzielane grodziami. Wewnątrz sekcji pracowało jednocześnie 5-6 spawaczy. W zależności od etapu budowy statku ubezpieczony wykonywał również prace na statku, w różnych jego częściach, przeważnie na kadłubowni. Ubezpieczony spawał w rurach, w podwójnych dnach, w zbiornikach. Zbiorniki miały wymiary metr na metr, cztery na pięć metrów, były także większe o wysokości np. 12 m. Natomiast od dnia 1 czerwca 2009 r. wnioskodawca spawał nogi na platformę wiertniczą, spawanie odbywał się wewnątrz tychże nóg.

Mając na uwadze powyższe Sąd Apelacyjny nie ma wątpliwości, że praca wnioskodawcy jako spawacza łukowego tj. elektrycznego (co nie było kwestionowane przez pozwanego) była pracą w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych. W załączniku nr 1 do ustawy, w pkt 28, wymienione zostały prace wykonywane bezpośrednio przy spawaniu łukowym lub cięciu termicznym w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze z utrudnioną wentylacją: podwójne dna statku, zbiorniki, rury i tym podobne. Ubezpieczony spawał właśnie wewnątrz rur, podwójnych den statku i zbiorników, a w końcowym okresie zatrudnienia – wewnątrz nóg na platformę wiertniczą. Spawanie, które miało miejsce na hali, a nie na statku, odbywało się natomiast wewnątrz sekcji. Niewątpliwie wszystkie te miejsca wykonywania przez wnioskodawcę pracy spawacza są pomieszczeniami o bardzo małej kubaturze z utrudnioną wentylacją. Powyższy wniosek wzmacnia ustalenie, iż w miejscach, w których spawał ubezpieczony prowadzono kontrole pomiaru zapylenia i w przypadku, gdy zapylenie to przekraczało określone normy, praca była przerywana.

Podniesiony w apelacji zarzut naruszenia prawa materialnego odnosi się do błędnego zastosowania art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych w konsekwencji wadliwych ustaleń faktycznych Sądu Okręgowego będących skutkiem naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów. Bezpodstawność zarzutu naruszenia art. 233 § k.p.c. przesądza zatem, iż Sąd I instancji wskazany przepis ustawy o emeryturach pomostowych zastosował prawidłowo.



W tym stanie rzeczy, uznając, że Sąd Okręgowy prawidłowo ustalił, iż ubezpieczony spełnia wszystkie przesłanki przyznania prawa do emerytury pomostowej, Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanego organu rentowego jako bezzasadną, działając na podstawie art. 365 k.p.c. , jak w sentencji wyroku.

SSA Grażyna Horbulewicz SSA Lucyna Ramlo SSA Michał Bober